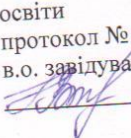

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ТА
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри педагогіки та
психології дошкільної та початкової
освіти
протокол № 3, від 09 вересня 2020 р.
в.о. завідувача кафедри
 (Наталія ВОРОПАЙ)

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
ВК 9, ВК 10. ТЕОРІЯ МУЗИКИ І СОЛЬФЕДЖІО**

Освітня програма «Дошкільна освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Спеціальність 012 Початкова освіта
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Херсон 2020

1. Опис курсу

Назва освітньої компоненти	Теорія музики та сольфеджіо
Тип курсу	Вибіркова компонента
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень освіти
Кількість кредитів/годин	6,5 кредити / 195 годин
Семестр	3 семестр
Викладачі	Гриценко Ірина Валентинівна, кандидат педагогічних наук, доцент
Посилання на сайт	http://webhp.ksu.ks.ua/
Контактний телефон, месенджер	(0552) 326766
Email викладача:	grytsenko62@gmail.com
Графік консультацій	
Методи викладання	лекційні заняття, практичні заняття, індивідуальні завдання, тестові завдання
Форма контролю	ЗАЛІК

2. Анотація дисципліни: У розробці теоретичних і практичних проблем підготовки майбутнього вихователя ЗДО виділяється цикл дисциплін, що мають на меті розширення професійної підготовки майбутнього вихователя: надання майбутньому випускнику ЗВО можливості реалізації як вихователя, так і музичного керівника ЗДО. Вивчення дисциплін спеціалізації «Музичне виховання» починається з курсу «Теорія музики і сольфеджіо», призначення якого – надання студентам базових знань з елементарної теорії музики і сольфеджіо, що є основою вивчення дисциплін музично-теоретичного циклу. Даний предмет являє собою особливе підґрунтя, на якому будується подальше вивчення усіх спеціальних музичних дисциплін протягом навчального періоду здобувачами освіти. Якість опанування даного курсу безпосередньо впливає на подальший розвиток у професійній підготовці майбутніх вихователів-музичних керівників, їх компетентності у галузі музичного мистецтва. Досконалий багаж знань, умінь та практичних навичок, що визначають професіоналізм музичного керівника, сприяють високопрофесійному проведенню музичних занять та організації свят та розваг у закладі дошкільної освіти.

3. Мета та завдання дисципліни:

Мета навчальної дисципліни: створення теоретико-практичної бази для засвоєння дисциплін музично-теоретичного циклу; формування вільної слухової орієнтації в музичному матеріалі, уміння слухати та сприймати музику в усіх її компонентах; формування у студентів навичок проектування власної роботи з дітьми на основі ґрунтовної теоретичної підготовки; розвиток

конкурентоспроможного фахівця, здатного до постійного самовдосконалення, виховання любові до професії вихователя-музичного керівника.

Завдання навчальної дисципліни:

- сформувати уявлення про складові елементи музичної системи; навчити орієнтуватися в закономірностях, принципах побудови музичної форми; опанувати знаннями про музичний звук, фразу та мелодію; оволодіти елементарними навичками аналізу музичних творів дитячого репертуару; розвинути практичні вміння, що забезпечують творчість та ініціативу в різних музичних видах діяльності;

- дати поняття про теорію музики як науку, знання якої допомагає оволодіти навичками практичної музичної діяльності; розкрити особливості її становлення та розвитку, основні категорії; зв'язок елементарної теорії музики та сольфеджіо з іншими музичними дисциплінами;

- навчити студентів використовувати музичний навчальний матеріал у конкретних умовах педагогічної ситуації, спираючись на засвоєні теоретичні положення; залучати до діяльності творчого характеру (музичних ігор, співу, гри на музичних інструментах тощо);

- виховувати у студентів працьовитість, відповідальність до виконання завдань курсу, дисциплінованість, самостійність.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Після успішного вивчення дисципліни здобувач формуватиме наступні програмні компетентності та результати навчання:

Інтегральна компетентність - здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (КЗ):

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-7. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання дітей раннього і дошкільного віку.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (КС):

КС-11. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.

КС-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

Програмні результати навчання:

ПР-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

5. Структура курсу

Кількість кредитів/годин	Лекції (год.)	Семінарські заняття (год.)	Самостійна робота (год.)
6,5 кредитів / 105 годин	III сем. – 30	III сем. – 38	II сем. – 127

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання

Матеріали, викладені на KSU online для організації змішаного навчання.
Технічне забезпечення: <http://ksuonline.kspu.edu/course/view.php?id=1402>

7. Політика курсу

Політика курсу відповідає принципам академічної доброчесності, визначеним у розділі 1.3.2.6. порядку оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Херсонському державному університеті.

Присутність студентів на практичних заняттях, контрольній роботі та екзамені є обов'язковою. У процесі написання письмових робіт неприпустимими є плагіат та списування. Якщо студент пропустив практичне заняття, необхідно виконати всі практичні завдання, передбачені даним заняттям та отримати відповідну оцінку. Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове. Лекції, тестові завдання, завдання для самостійної роботи, а також додаткові ресурси для засвоєння змісту курсу є доступними на сайті дистанційного навчання.

Високо цінується академічна доброчесність.

8. Схема курсу

Змістовий модуль 1. МУЗИЧНА ФОНЕТИКА ТА НОТНА ГРАФІКА.

Тема 1. Музичний звук та його властивості

(лк - 6 год., практ. – 4 год., самот. – 10 год.):

1. Звуковисотність. Основні властивості музичного звуку.
2. Звукоряд. Основні ступені та їх назви.
3. Ноти. Нотний стан. Позначення звуків на нотному стані.
4. Октави. Назви октав.
5. Діапазон. Регістр.
6. Скрипковий ключ. Запис звуків у скрипковому ключі.
7. Басовий ключ. Запис звуків у басовому ключі.
8. Стрій. Темперований стрій. Тон і півтон.
9. Вихідні ступені звукоряду. Знаки альтерації. Ключові знаки.
10. Енгармонізм звуків.
11. Особливості розвитку звуковисотного слуху в дітей дошкільного віку.

Тема 2. Нотний запис музики

(лк – 6 год., практи. – 4 год., самот. – 10 год.):

1. Нота.
2. Півтон. Цілий тон.
3. Похідні ступені звукоряду.
4. Альтерація і альтеровані ступені. Знаки альтерації. Назви похідних ступенів. Енгармонізм звуків.
5. Паузи.

Тема 3. Музичний ритм, метр, темп

(лк - 6 год., практи. – 4 год., самот. – 10 год.):

1. Ритм. Види ритмічного поділу.
2. Основний і вільний поділ тривалостей.
3. Правопис штилів.
4. Знаки для збільшення нотних тривалостей. Акцент.
5. Метр. Такти. Прості такти. Тактовий розмір. Складні такти. Змішані такти. Тактова риска. Затакт.
6. Прості метри і розміри. Групування тривалостей в тактах простих розмірів.
7. Темп. Метроном.
8. Агогіка. Динамічні відтінки. Терміни, що визначають характер виконання.

Тема 4. Структура музичного мовлення. Мелодія. Інтервали та акорди.

(лк - 4 год., практи. – 4 год., самот. – 10 год.):

1. Мелодія. Особливості побудови.
2. Музичні інтервали.
3. Акорди.
4. Консонанси та дисонанси.
5. Виразне значення різних інтервалів у музиці.
6. Літерна система позначень.
7. Прості музичні форми.
8. Сольфеджування.
9. Побудова інтервалів та акордів.
10. Слуховий аналіз.

Тема 5. Слуховий аналіз. Музична творчість. Сольфеджіо.

(лк - 4 год., практи. – 6 год., самот. – 10 год.):

1. Аналіз мелодії пісні дитячого репертуару (за вибором студентів).
2. Зоровий музичний диктант.
3. Написання зорового диктанту.
4. Основні принципи підбору акомпанементу.
5. Підбір мелодії та акомпанементу.
6. Сольфеджіо.

7.

Змістовий модуль 2. МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ

Тема 5. Музичний інструмент: основи гри на фортепіано

(лк - 4 год., практик. – 16 год., самот. – 77 год.):

1. Знайомство з інстр-м; посадка за фортепіано. Освоєння клавіатури.
2. Поняття довгих і коротких звуків. Тривалості, їх співвідношення і графічне зображення.
3. Аплікатура, динаміка, темп. Розмір. Такт.
4. Специфіка основних аспектів інструментально-технічного розвитку в процесі роботи над технічним репертуаром.
5. Навички роботи над технікою в процесі практичного опрацювання музичних творів
6. Умови організації координованої свободи апарату музиканта-виконавця.
7. Досягнення єдності художніх та технічних якостей виконання.
8. Засоби музичної виразності та їх класифікація.
9. Мелодія як основний засіб музичного виконавства
10. Поняття фразування як художньо-сміслового поділу музичної мови.
11. Транспонування. Читання з листа.
12. Підбір мелодії по слуху.
13. Динаміка та агогіка – засоби втілення емоціонального виконавства.
14. Пошук доцільних засобів для втілення художньо-виконавського задуму твору.

9. Система оцінювання та вимоги: форма (метод) контрольного заходу та вимоги до оцінювання програмних результатів навчання

Вид контролю – екзамен.

Оцінювання здійснюється на основі накопичувальної системи оцінювання знань за 100-бальною шкалою. Підсумковий бал з навчальної дисципліни складається з підсумкового семестрового балу (максимально – 95 балів) та балу за заліковий виступ (5 балів). Упродовж семестру студент отримує бали за різні види робіт, які сумуються в підсумковий семестровий бали. Підсумковий семестровий бал складається з суми балів, отриманих студентом впродовж семестру і дорівнює сумі підсумкового балу за практичні заняття (18 практичних занять, максимально 95 балів) та балу за заліковий виступ (максимально – 10 балів) та в сукупності може скласти максимально 100 балів. Поточні оцінки успішності (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно») – виставляються під час проведення практичних занять.

10. Список рекомендованих джерел

Основна література:

1. Вахромеев В. А. Элементарная теория музыки / В.А.Вахромеев. – Москва, 2007. – 238 с.
2. Должанский А. Краткий музыкальный словарь/ А.Должанский. – М., 1958, 1262 с.
3. Єфремов К. Про можливі шляхи розвитку сучасної системи нотописання/ К.Єфремов. – К: Музична Україна, 1966.
4. Павлюченко С. Елементарна теорія музики / С. Павлюченко – К., 1980 – 211 с.
5. Побережна Г. І. Загальна теорія музики : підручник / Г. І. Побережна, Т. В. Щериця. – К. : Вища школа, 2004. – 298, [6] с.
6. Серета В. П. Теория музыки. Сольфеджио // В.П. Серета . - М.: Классика ХХІ век, 2005. - 187 с.
7. Смаглій Г. А. Основи теорії музики : підручник / Г. А. Смаглій, Л. В. Маловик – Х. : Факт, 1998. – 231 с.

Додаткова література

2. Артемова Л. В. Театр і гра. Вдома, у дитячому садку, в школі: [Пер. з рос. – 2 вид.] / Л. В. Артемова. – К. : Томіріс, 2002. – 291 с.
4. Ватаманюк Г. Роль родини в музичному вихованні дітей / Г. Ватаманюк // Палітра педагога. – 2009. – № 3. – С. 26–27.
5. Веселые уроки музыки в школе и дома / Авт.-сост. З. Н. Бугаева. – М. : ООО «Издательство АСТ»; Донецк : Сталкер, 2002. – 383, [1] с. – (Учимся играя).
6. Гогоберидзе А. Теория и методика музыкального воспитания детей дошкольного возраста : Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / А. Гогоберидзе, В. Деркунская. – М. : Издательский центр «Академия», 2005. – 320 с.
11. Зимина А. Н. Теория и методика музыкального воспитания детей дошкольного возраста : Учебное пособие / А. Н.Зимина. – М. : ТЦ Сфера, 2010. – 320 с.
12. Калуська Л. В. Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку «Соняшник» / Л. В. Калуська. – Тернопіль : Мандрівець, 2014. – 144 с.
13. Метлов Н. Слушание музыки / Н. Метлов // Дошкольное воспитание. – 2008. – № 9. – С. 35–40.
14. Музичне виховання у дошкільному навчальному закладі: Збірник методичних матеріалів / Упор. І. Романюк. – Тернопіль: Мандрівець, 2007. – 104 с.
15. Науменко Т. Музичне виховання найменших : Інтегровані заняття / Тетяна Науменко. – К. : Шк. Світ, 2007. – 128 с. – (Б-ка «Шкіл. світу»).
16. Новгородська Ю. Г. Методика музичного виховання : Навчально-методичний комплекс для спеціальності «Дошкільне виховання; практична психологія» / Ю. Г. Новгородська. – Ніжин : Видавництво НДУ імені М. Гоголя, 2008. – 67 с.

20. Рубальська Н. Календарне планування музичних занять / Н. Рубальська // Палітра педагога. – 2003. – № 3. – С. 27–31.
21. Рубальська Н. Музично-дидактичні ігри та їх значення у розвитку музичних здібностей дошкільників / Н. Рубальська // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2010. – № 5. – С. 40–41.
22. Садовенко С. Розвиток музичних здібностей засобами українського фольклору : Навчально-методичний посібник / Світлана Садовенко. – К. : Шк. світ, 2008. – 128 с. – (Б-ка «Шк. світу»).
23. Суходольська С. Планування роботи музичного керівника / С. Суходольська // Музичний керівник. – 2010. – № 0. – С. 6–7.
24. Торяник Т. Воспитатель и музыкальный руководитель / Т. Торяник // Дошкольное воспитание. – 2007. – № 5. – С. 78–85.
25. Трофімченко І. Як навчати музики найменших / І. Трофімченко // Дошкільне виховання. – 2010. – № 2. – С. 24–25.
26. Шевчук А. Розвиток дошкільнят в музично-руховій діяльності : Навч.-метод. забезпечення програми «Дитина» / Антоніна Шевчук. – К. : Вид. дім «Шкіл. світ»: Вид. Л. Галіцина, 2006. – 128 с. – (Б-ка «Шкіл. світу»).
28. Шевчук А. С. Сучасні підходи до організації музичної діяльності дітей / А. С. Шевчук // Дошкільне виховання. – 2000. – № 2. – С. 6–7.
29. Шевчук А. С. Сучасні підходи до організації свят і розваг / А. С. Шевчук // Дошкільне виховання. – 2000. – № 3. – С. 5–7.
31. Шевчук, Антоніна. Дитяча хореографія : прогр. та навч.-метод. посіб. / А. Шевчук. – К. : Шк. світ, 2008. – 128 с. – (Б-ка «Шк. світу»).
33. Шуть М. Музичний керівник та учитель музичного мистецтва: нова формація / М. Шуть // Музичний керівник. – 2011. – № 1. – С. 4–5.
35. Эстетическое воспитание и развитие детей дошкольного возраста : Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Е. А. Дубровская, Т. Г. Казакова, Н. Н. Юрина и др.; Под ред. Е. А. Дубровской, С. А. Козловой. – М. : Издательск. центр «Академия», 2002. – 256 с.

Internet – ресурси (Основні web-сторінки в Internet

1. <http://www.musicfancy.net/uk/music-theory-ua>
2. <http://www.music-theory.ru/>
3. <http://www.7not.ru/theory/>
4. <http://www.lafamire.ru>
5. http://virartech.ru/flash-apps/musical_timbres/index.php
6. http://froland.ru/lyceum/muslit/man3_3_9.htm